ma Apostolicar. decis. verb. Professio fidei *num.* 6. Vide tamen *verb.* Canonicus *art.* 4. *num.* 32. & 33. & per totum articulum, ubi late de iis, quæ fidei professionem Canonicorum concernunt.

20 Prælati Regulares, qui præficiuntur monasteriis, conventibus, domibus, & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, etiam Militarium, quocumque nomine appellentur, eamdem fidei professionem emittere tenentur intra duos menses ab adepta possessione suæ præfecturæ per extensionem factam à Pio IV. in dict. sua constitutione *incip.* Injunctum::

21 Hanc tamen Pii IV. constitutionem quoad hoc non esse in usu, & sic Eminentissimos Cardinales, aliosque viros doctissimos consuluisse notat Hieronymus à Sorbo in compendio privilegiorum Mendicant. *verb.* Professio Fidei *notabil.* 1. & sic tenent Sanchez *lib.* 2. *in Decal. cap.* 5. *num.* 3. Portell. *in dub. Regul. verb.* Professio Fidei *num.* 3. Tamburin. *de Jur. Abbat. tom.* 1. *disput.* 8. *q.* 3. *num.* 3. Villalob. in *Summa tom.* 2. *tract.* 1. *difficult.* 6. *num.* 3. Diana *moral. resol. part.* 3. *tract.* 2. *resol* 78. Reiffenstuel *lib.* 1. *decretal. tit.* 1. *num.* 161. & alii, qui dicunt, in iis Religionibus, in quibus viget contraria consuetudo, non teneri Prælatos earum ad emittendam Fidei professionem, & hoc per generalia Juris principia; quod in ipsis, vel d. constitutio Pii IV. quoad hoc numquam fuerit recepta, vel contraria consuetudine denuo abrogata; arg. *cap.* Quanto 11. *de consec.* Barbosa autem *de offic. & pot. Episc.*

22 *part.* 3. *allegat.* 61. *num.* 7. cum variis aliis ibi citatis improbat istum non usum: Et idem Barbosa in *Summa Apost. dic. verb.* Professio Fidei *num.* 3. refert, Sacram Congregationem Conc. decrevisse, quod *professionem fidei emittere per Episcopos locorum Ordinarios, si ita illis videbitur, sunt compellendi Regulares, antequam prædicationis munus incipiant*; quod decretum, ut vides, concordat cum allato *sub num.* 4. *in una Brugnaten.* relato à Nicolio & clare demonstrat, quod Regulares Prædicatores tenentur solum Fidei professionem emittere, quando Ordinariis ita videtur, & ab illis exigitur.

23 Attendenda est hic sequens epistola Sacræ Congregat. Conc. directa Eminentissimo, & Reverendissimo, Cardinali de Lambertini, postea Summo Pontifici, & ab ipso relata *volumine tertio, notificatione* 19. *in fine*, ut sequitur.

Eminentissime, & Reverendiss. D. Observandiss.

Negotium, de quo agitur in adjunctis precibus nonnullorum Canonicorum istius Metropolitanæ, aliorumque Parochorum tam Civitatis quam diœcesis, Eminentissimi PP. Sac. Cong. Concilii remittendum esse duxerunt arbitrio, & prudentiæ Eminentiæ Vestræ, cui proinde facultatem faciunt, ut Canonicos, & Parochos præscriptos, qui fidei professionem coram Ordinario, prout exponitur erronæe, & contra dispositionem Sac. Conc. Trident. emittere prætermiserunt, ad novam fidei professionem faciendam coram Eminentia vestra, sive ejus Vicario Generali admittere possit, eisdemque fructus suorum respective beneficiorum à die adeptæ possessionis præceptorum, erogata tamen aliqua summa arbitrio Eminentiæ Vestræ taxanda in eleemosynam Christi pauperum, liberaliter condonare valeat. Id Eminentiæ Vestræ significo ejusque manus humillime deosculor. = *Romæ* 10. *Novembris* 1736. = Eminentiæ Vestræ. = *Humillim.* & *addictiss. Servus* = A. Card. Gentili pro Eminentiss. Præfecto. = *Gratis & quoad Scripturam.* = *Bononien. Eminentiss. Archiepiscopo* = C. A. Archiepisc. Philippen. Secret.

Alia ad rem Vide *verb.* Canonicatus *art.*4. *per totum.*

☞ De materia hujus articuli, vide quæ diximus in additione ad *verbum* Benefic. *art.* 1. tum in additione ad *verbum* Canonicus *art.* 4.

24 Fidei professio exposcitur à Græcis ad unitatem catholicæ ecclesiæ redeuntibus; Benedict. XIV. constitut. *incip.* Allatæ sunt §. 17.

25 Fidem virtualiter negat Christifidelis, qui ad religionem occultandam, & pœnam aliquam declinandam, aut captandam utilitatem, mahumetanum nomen assumit, & ob id ad Sacramentorum participationem non est admittendus; Benedictus XIV. constitut. *incip.* Quod provinciale, merito tota legenda, & observanda. 26

Fidei, Spei, & Charitatis actus à Parocho elata voce emittendi in missa parochiali; Vide infra sub *verb.* Parochus. ☙

FILIUS, FILII.

SUMMARIUM.

1 *Filii alii sunt legitimi, & illegitimi alii: qui legitimi, & naturales: ex clandestino matrimonio an sint legitimi: quæ qualitas in filiis ex parentibus impedimentum non ignorantibus: quid, si unus tantum sciverit, alter bona fide contraxit: si dubium intercesserit*, ad num. 7.

8 *Qui filii legitimi censeantur, si septimo, decimo, & undecimo mense nati fuissent: quando intelligatur adulterinus*, ad num. 16.

17 *Filii expositi, quorum parentes ignorantur, an sint legitimi*, ad num. 20.

21 *Illegitimi qui sint: naturales alii: alii spurii, & alii ex damnato coitu: naturales qui dicantur jure canonico, & civili: ex scorto, seu meretrice natis quod nomen aptatur: ex concubina: Spurii jure canonico qui sint*, & *jure civili*, ad num. 29.

30 *Quod nomen conveniat ex damnato natis: diversa nomina recognoscuntur in eis, qui vocantur Spurii, aut coitu damnabili nati: qui per subsequens matrimonium legitimentur: quid in Spuriis: quos effectus habeat legitimatio, sive fiat per matrimonium, rescriptum principis, seu privilegio apostolico*, ad num. 69.

70 *Circa beneficia quid in filiis presbyterorum, quamvis legitimi fuerint*, ad num. 76.

77 *Quas obligationes filius parentibus teneatur præstare: contra eas quando graviter peccet: differentia inter bona filiorum designantur: an peccet filius aliquid de bonis paternis surripiens, & expendens in res turpes: an laboranti in domo patris salarium debeatur: in concursu necessitatis aliorum, cum patre, uxore, & filiis suis, filius cui subvenire debeat: quid de eo, qui religionem fuit ingressus*, ad num. 105.

106 *Vendi an possit filius, patre in extrema necessitate constituto: distinctio advertitur inter cœlibes, Sacris initiatos, & copulatos matrimonio: an eadem venditio à matre, & avo possit fieri*, ad numer. 112.

113 *Utrum matri asserenti non esse legitimum sit credendum: quando, aut quomodo à patria potestate filius liberetur: à quo iste est alendus: quæ obligatio ex parte matris, possit, vel non filium lactare: deficiente patre obligatio alimentorum cui incumbat, sive legitimi, sive spurii fuerint: quid in filiis spiritualibus*, ad num. 136.

137 *Exhæredatio filiorum ob quas causas competat: designatur quid possint circa sua bona: an eleemosynas valeant efficere*, remissive, *etiamque de filiis expositis*, ad num. 140.

141 *Ad restitutionem mutui quando teneatur*, remissive.

142 *Auctoris Additio inseritur*, ad num. 151.

152 *Novæ additiones ex aliena manu*, ad num. 170.

Filii alii sunt legitimi, & alii illegitimi; *Communis.* 1
Legitimi vel sunt legitimi tantum, quales sunt filii adoptivi, qui non à natura, sed à sola lege filii facti sunt; vel sunt legitimi, & naturales simul, & isti filii legitimi, & naturales sunt, & dicuntur omnes illi, qui ex vere legitimo matrimonio, aut saltem putative tali, publice, seu in facie ecclesiæ absque contradictione, ac bona fide inito, nati existunt; *Communis arg. l.* filium 6. *ff. de his, qui sui, vel alieni, & princip. Institut. de patria potest. & cap.* Cum inter 2. *Qui filii sint legitimi*, ubi filii nati etiam in putativo matrimonio declarantur *legitimi* præcisis his verbis: " Filii eorum (qui »bona fide nulliter contraxerant) non debent exinde »sustinere jacturam, cum parentes eorum publice, & »sine contradictione ecclesiæ, inter se contraxisse nos»cantur; Ideoque sancimus, ut filii eorum, quos ante »divortium habuerunt, & concepti fuerant ante latam »sententiam, non minus habeantur legitimi, & quod »in bona paterna hæreditario jure succedant, & de pa-

2 »rentum facultatibus nutriantur." Dicitur autem notanter, *aut saltem putative tali publice, seu in facie ecclesiæ, & absque contradictione inito* quia *in cap.* Cum inhibitio 3. *de clandest. despons.* expresse statuitur, quod si quis *clandestine*, seu sine præviis denuntiationibus, aut contradicente Episcopo, vel Parocho, *matrimonium inire præsumpserit in gradu prohibito* (Consanguinitatis v. gr. vel Affinitatis) *etiam ignoranter, soboles de tali conjunctione suscepta prorsus illegitima censeatur de parentum ignorantia nullum habitura subsidium.* Et subjungitur ratio his verbis; *Cum illi taliter contrahendo non expertes scientiæ, vel saltem affectatores ignorantiæ videantur.*

3 Dicitur etiam notanter *ac bona fide inito*, quia *in dict. cap. Cum inhibitio* statim sic expresse subjungitur; *Pari modo proles illegitima censeatur, si ambo parentes impedimentum scientes legitimum præter omne interdictum*

4 *etiam in conspectu Ecclesiæ contrahere præsumpserint.* Si autem unus tantum ex conjugibus ante matrimonium, vel ejus consummationem scivit impedimentum *dirimens*, alter vero idem ignorans bona fide contraxit, & consummavit matrimonium, filii inde nati reputantur legitimi, quia textus *cit. c. Cum inhibitio*, dicit *ambo parentes*, & sic recte docet Glossa communiter recepta ibidem *in d. verb.* Ambo parentes ::: & habetur clare *in cap.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legitimi*, & tenent ibi Barb. *num.* 1. & Abbas *num.* 3. & alii communiter.

5 Talis vero bona fides ex parte saltem unius conjugis debet perseverare, & adesse etiam tempore conceptionis, aliter si ante prolis conceptionem ei innotescat impedimentum dirimens, & consequenter bona fides cesset, proles erit illegitima, *arg. c.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legitimi*; Pirhing. *l.* 4. *dec. tit.* 17. *num.* 14. Pontius *l.* 11. *cap.* 8. *num.* 3. communis aliorum.

6 Si cum dubio de latente impedimento, & non adhibita debita diligentia ad indagandam veritatem conjuges contrahant & consumment matrimonium, & postea impedimentum detegatur, filii ex tali matrimonio procreati, erunt illegitimi; *c.* Cum inhibitio 3. *de clandestina desponsat.* Et ratio est, quia adesset ignorantia affectata, quæ æquiparatur scientiæ; *arg. l.* Ne supina *num.* 6. *ff. de Jur. & fact. ignorant. & cap.* Eos 2. *de temp. ord. in* 6. ibi: *Qui scienter vel affectata igno-*

7 *rantia* (*Vid. verb.* Ignorantia.) Si autem dubium superveniat matrimonio jam contracto, & consummato, filii concepti stante hoc dubio erunt legitimi, quamvis lis de valore matrimonii in foro externo esset mota & adhuc pendens, dummodo ante sententiam sint concepti; *arg. cap.* Cum inter 2. *Qui filii sint legitimi*, ibi: " Qui con»cepti fuerant ante sententiam, non minus habeantur »legitimi, " & sic Barb. *ibid.* cum communi aliorum.

(Postquam recognoscas quæ *in addit. hispan.* præsertim *verb.* Successio ab intestato, vide *tit.* 13. 15. & 16. *p.* 4. In primo determinatur *quales sint filii legitimi*: In secundo *illegitimi*: In tertio de adoptivis tractatur. Etiam *tit.* 13. *p.* 6. Circa *ex num.* 2. adnotata *vid. leg.* 3. *tit.* 3. *p.* 4. 1. *cit. tit.* 13. & 2. *tit.* 15. quæ pene cum eadem doctrina conveniunt. *Lex* 17. *tit.* 6. *lib.* 3. *For. Reg.* ad idem dirigitur.)

8 Filii nati septimo mense post initum matrimonium habendi sunt pro legitimis, textu expresso in *Septimo* 12. *ff. de statu hominum*, ibi: *Septimo mense nasci perfectum partum jam receptum est propter auctoritatem Doctissimi viri Hippocratis, & ideirco credendum est, eum, qui justis nuptiis septimo mense natus est, justum filium esse.*

9 Etiamsi nascantur ad initium dicti mensis; *arg. l.* Intestato 3. §. *fin. ff. de suis, & legit.* ubi expresse deducitur, *cum, qui centesimo octogesimo secundo, id est* 182. *die natus est, justo tempore videri natum*, quod tempus, ut clare patet, septem menses solum inchoatos constituit. Sic etiam legitimi sunt habendi filii illi, qui 10
nascuntur mense decimo; *l. Gallus* 29. *ff. de Liber. & Post.* ibi: *Si post mortem in decem mensibus proximis natus erit hæres esto.* Filii autem, qui undecimo mense 11
jam completo nascuntur, ordinarie pro illegitimis habentur; *leg.* Intestato *ff. de suis & Legit. & Novel.* 29. *cap.* 2. ibi: *Mulier &c. undecimo mense perfecto peperit, ut non esset possibile dicere quia de defuncto fuisset partus, neque enim in tantum tempus conceptionis extensum est.* Dicitur tamen notanter *Undecimo mense jam completo*, quia Gloss. ad *citat. Novellam verb.* Perfecto ::: 12
vult, quod si filii nascantur duobus diebus post decem menses, immo etiam circa medium undecimi mensis, ut cum aliis vult Engel *lib.* 4. *decr. tit.* 17. *n.* 7. Reiffenstuel ibid. *num.* 22. Haunoldus *de Instit. & Jur. tract.* 4. *num.* 139. censendi sint legitimi, maxime si mater existat bonæ famæ, castis, & honestis prædicta moribus, & maritus usque ad ultimos suæ vitæ dies fuerit ad generandum aptus; *argum. cit. Novellæ* 39. *cap.* 2. ubi Im- 13
perator loquitur de undecimo mense perfecto, seu completo, ibi: *Undecimo mense perfecto peperit.* Immo multi volunt, quod in casu extraordinario etiam post completum undecimum mensem filius natus reputandus sit legitimus, maxime si mater nedum sit optimæ famæ, sed etiam sit specialis cujusdam corporalis dispositionis, & complexionis, seu alia in ipsa concurrant, propter quæ ex Medicorum judicio potuerit sic tarde parere, ut quibusdam adductis exemplis probat sic evenisse Gothofredus in *Not. ad cit. Novellam* 39. *cap.* 2. *lit.* C. (Quæ *ex num.* 8. *nunc usque* proponuntur, *ex leg.* 4. *tit.* 23. *p.* 4. confirmationem accipiunt) Quinimmo ex Judicio Parisiensi fuit reputatus legitimus partus quatuordecim mensium ex eo, quod inter alia concurrentia mater esset honestissimis prædita moribus, ut refert Reiffenstuel *l. c. n.* 23. & ratio est, quia delictum non præsumitur, donec probetur, *arg. l.* Merito 61. *ff. pro socio, &c.* Estote 2. *de Reg. Juris* (*Lit.* I. *pag.* 82. *ad num.* 14) & in dubio favore innocentium prolium sentiendum, ac judicandum est, *arg. c.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legitimi*, ibi: *In favorem prolis potius declinamus.* (Ad rem *Glos. D. Gregor. Lop. in leg.* 41. *tit.* 6. *p.* 1. 1. *tit.* 13. 3. *tit.* 21. *p.* 4. 1. *tit.* 13. *ibi*: en esta duda *p.* 4.) & l. Nuper C. *de Naturalibus liber*, ibi: *Et hoc favore sancimus liberorum.* Accedit, quod *In dubiis semper benigniora præferenda sint*; *l.* Semper 56. *ff. de Regula Jur.* (*Lit.* A. *pag.* 112. *n.* 107. & *pag.* 249. *num.* 27. *prope med.*)

Filii stante matrimonio nati censendi sunt legitimi, 14
quamvis constet uxorem pluries adulterasse, & ipsi filii magis assimilentur adultero, quam matris marito; *arg. l.* Titium *ff. de his qui sui vel alieni Jur.* ibi: *Non tamen ferendum, Julianus ait, eum, qui cum uxore sua assiduo moratus noluit filium agnoscere quasi suum*; *Et l.* Miles 11. §. Defuncto *ff. ad Leg. Jul. de Adulter.* ibi: *Nam non utique crimen adulterii, quod mulieri, Infanti præjudicat: cum possit, & illa adultera esse, & impubes defunctum patrem habuisse.* In dubio enim favendum est proli; *arg. cit. cap.* Ex tenore, & *cit. l. Nuper.* Limita 15
tamen in casu, quo ex mariti absentia, infirmitate, seu impotentia, vel alio impedimento probetur tempore conceptionis non potuisse maritum copulam habere cum uxore, tunc enim filius sic natus, esset censendus illegitimus; *argum. c.* Causam 4. *Qui filii sint legitimi*, & *l.* Filium 6. *de his qui sui vel alieni*, ibi: *Mihi videtur, si constat aliquandiu maritum cum uxore non concubuisse infirmitate interveniente, vel alia causa. . . . ut generare non possit, hunc, qui in domo natus est, licet vicinis scientibus, filium non esse: Communis.* (Consona *lex* 9. *tit.* 14. *p.* 3. & *glos. D. Gregor. Lopez ad dict. leg.* 41.)

Filii censendi sunt legitimi, quamvis mater fatea- 16
tur eos esse adulterinos; *argum. cap.* Per tuas, *de probationib.* Barbosa *ibid. num.* 3. & Abbas *num.* 4. Engel *loc. cit. num.* 3. Reiffenstuel. *loc. cit. num.* 11. ubi asserit,

quod Legistæ communiter reputant fatuum filium, qui credit matri asserenti eum ex adulterio esse natum; alleganti enim suam turpitudinem nulla cum alterius præjudicio debet fides; *cap.* Officii 9. *&* *ibi Gloss. de pœnitent. & remiss.* Nicolius *in Flosculis verb.* Fides *num.* 14. aliter mater odio habens aliquem filium facile posset ei præjudicare, & hæreditatem ei auferre.
17 Filios quoque expositos, quorum parentes ignorantur, censendos esse legitimos tenet Menochius *de præsumptionib. lib.* 5. *quæst.* 54. *num.* 20. Mascard. *de probationib. conclus.* 799. Gonzalez *in cap.* Conquestus 1. *Qui filii sint legitimi num.* 8. Reiffenstuel *l. cit. num.* 14. Barbosa *tit. de infant. & languid. exposit. num.* 3. *& de off. & potest. Episcop. part.* 3. *allegat.* 51. *num.* 150. ubi dicit, hanc sententiam esse magis communem, & pro ea citat plusquam 24. Doctores, qui moventur ea ratione, quia in dubio sumenda est conjectura, quæ delicti præsumptionem excludat, cum delictum non præsumatur, donec probetur; *arg. l.* Merit. 51. *ff. pro socio, & cap.* Estote 2. *de Regul. Juris.* Adducunt enim *c.* Lator 5. *& c.* Pervenit 11. *Qui filii sint legitimi*, ubi adversario injungitur onus probandi illegitimum esse filium; Et affertur etiam *cap.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legitimi, & l.* Nuper *Cod. de Natural. lib.* 2. ubi in dubio fit præsumptio pro favore prolis per verba adducta *sub num.* 13. Non enim solum ob pudorem, & metum infamiæ, sed etiam ob necessitatem parentum, instans periculum, vel aliam urgentem causam liberi exponi solent, ut patet in Moyse, Paride, & aliis. Vide infra *num.* 113. *& seq.*

(Circa filios expositos *vid. lit.* A. *pag.* 65. *col.* 1. Non officit perlegere *addition. nov. hisp. pag.* 109. *col.* 1. *in princip.*)

18 Quod autem tales infantes expositi illegitimi censeri debeant, docent multi Doctores apud Amostaz. *de causis piis lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 73. & juxta communiorem, & tutiorem sententiam late Pignatell. *tom.* 7. *consult.* 34. *per tot.* Garzias de *benefic. part.* 7. *c.* 2. *n.* 9. *& seq.* ubi quod debeat attendi universalis causa projectionis, quæ verificari solet in illegitimis, Corrad. *in prax. disp. lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 1. Rota *in novis. decis.* 790. *num.* 2. Seraph. *decis.* 1801. *num.* 3. ubi docet expositionem infantis in hospitali Sancti Spiritus Urbis valde repugnare legitimæ filiationi; & Romæ expositi apud hospitale prædictum pro illegitimis ab omnibus haben-
19 tur, & dispensatione indigent. Mandos. apud Garziam *cit. part.* 7. *cap.* 2. *num.* 6. Corrad. *cit.* Gratian. *disceptat.* 34. *num.* 31. Garzias *in addit. ad part.* 7. *cap.* 7. *n.* 7. Cardinal. Petra *comment.* 22. Sixti IV. *num.* 14. ubi *sub num.* 11. cum variis aliis dicit, quod tenenda sit tutior opinio, nempe quod censeri debeant illegitimi, quoad suscipiendos ordines, & indigeant dispensatione, cum urgens conjectura sit pro illegitimitate eorum projectio.
20 Et Sacr. Congreg. Concilii *in Sulmonensi* 22. *Febr.* 1710. *censuit: in casu, de quo agitur pro dispensatione ad cautelam*, quia aderant conjecturæ hinc inde pro legitimitate, vel illegitimitate. Et hanc sententiam comprobat praxis Romanæ Curiæ, cum obtineantur pro expositis dispensationes apostolicæ ad sacros ordines, Corradus *cit. num.* 2. *& n.* 9. dicit hospitale Sanctissimæ Annuntiationis Neapoli obtinuisse privilegium, quod inibi expositi promoveri valeant ad ordines per Archiepiscopum Neapolitanum sine alia dispensatione, sicque hoc privilegium præsupponit illegitimatem eorum.

21 Filii illegitimi sunt illi, qui non nascuntur ex matrimonio legitimo, vel saltem putative tali, bonaque fide in facie ecclesiæ contracto; *Communis, arg. leg.* Filium 6. *de his qui sui, vel alieni, & princ. Institut. de patria potest. & cap.* Cum inter 2. *Qui filii sint legitimi, & cap.* Cum inhibitio 3. *de clandestina desponsatione.* Filii illegitimi alii sunt, & dicuntur *naturales,* 22
alii *Spurii*, & alii *ex damnato coitu.* Naturales de Jure 23
canonico sunt ille, qui nati sunt à parentibus solutis inter quos tempore conceptionis, vel saltem nativitatis suæ poterat esse legitimum matrimonium, sive dein mater fuerit meretrix publica, sive concubina patris: *Communis.* De Jure tamen civili soli illi dicuntur *Naturales,* 24
qui nati sunt ex concubina soluta domi retenta à soluto loco uxoris, & non ex furtivo accessu, *leg.* 1. *& seq. ff. de concub.* ✪ Illi qui nascuntur ex scorto, seu publica meretrice, solent vocari *Manzeres*, vel *Manseres*: Glossa in *cap.* Nisi cum pridem 10. *de renuntiat. verb.* Manzeres. Illi qui nascuntur ex soluta, quæ nec 25
est concubina, nec publica meretrix, dicuntur *Bastardi*; Reiffenstuel *l.* 4. *decr. tit.* 17. *n.* 25. *in fin.* 26

Spurii de Jure canonico vocantur illi, qui sunt nati 27
à parentibus, inter quos tempore conceptionis, vel nativitatis non poterat esse matrimonium, *argum. c.* Quanta 3. *Qui filii sint legitimi*, & dicuntur *Spurii* à spurcitia per leges reprobata; Reiffenstuel *l.* 1. *decretal. tit.* 17. *num.* 2. De Jure civili autem non solum præfati, sed 28
etiam illi *Spurii* dicuntur, qui à merettrice pluribus accessum præbente, ita ut certus pater demonstrari nequeat, gignuntur; *argum. l.* Vulgo 23. *ff. de statu hominum.* ibi: *Vulgo quæsiti sunt qui patrem demonstrare non possunt, vel possunt quidem, sed tum habent, quem habere non licet, qui & spurii appellantur.* Ex qua lege, 29
ut vides, *Spurii* appellantur etiam *Quæsiti.*

Filii *ex damnato coitu* dicuntur illi, qui nascuntur 30
à parentibus, inter quos nec tempore conceptionis, nec tempore nativitatis potuit esse matrimonium; Novella 74. *cap.* 6. Unde nati ex damnato coitu de Jure canonico cum spuriis conveniunt. Immo etiam de Jure civili, excepto quod nati ex concubina de Jure civili etiam *Spurii*, non vero ex damnato coitu vocari possunt; *leg.* 1. *& seq. ff. de concub.* qui tamen concubinatus per leges ecclesiæ sublatus est; *cap.* Nemo 4. *caus.* 32. *q.* 4. Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 8. *de reform.* Horum *Spuriorum*, seu natorum ex *damnato coitu* alii 31
sunt, & vocantur *Nothi*, qui videlicet nascuntur ex conjugato, & soluta; Reiffenst. *l.* 1. *decretal. tit.* 17. *num.* 2. Alii *adulterini*, qui scilicet ex adulterio ex parte utriusque gignuntur. Alii *Sacrilegi*, id est qui ex Religioso, aut Moniali, vel Clerico in Sacris constituto generantur. Alii *Incestuosi*, qui nempe ex parentibus affinitate, vel consanguinitate collaterali conjunctis nascuntur; §. Inter eas, *Instit. de Nuptiis.* Alii *Nefarii*, id est qui ex patre, & filia aliorumque ascendentium, & descendentium copula procreantur; §. Ergo, *Instit. de Nuptiis.* (Fere in totum conveniunt *leg.* 1. aliquid 2. *tit.* 15. *p.* 4. Conducit *lex* 11. *tit.* 13. *p.* 6. Ne obliviscaris *verb.* Successio ab intestato.)

Filii illegitimi naturales legitimantur per subsequens 32
matrimonium inter parentes eorum legitime contractum; *cap.* Conquestus 1. *& cap.* Tanta 6. *Qui filii sint legitimi*, ibi: *Tanta est vis matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium legitimi habeantur.* Concordat *l.* Divi Constantini 5. *l.* Nuper 11. Cum quis 17. *Cod. de natur. liber.* (*Leg.* 1. ibi: Otrosi son:: *tit.* 13. *p.* 4. *leg.* 2. *tit.* 6. *lib.* 3. *For. Reg.*) Etiamsi matrimo- 33
nium non sit consummatum, sed præcise ratum; Engel *lib.* 4. *decret. tit.* 17. *num.* 9. Pirhing. *ib. n.* 36. Reiffest. *ib. num.* 13. Barbosa *in cap.* Tanta 6. *Qui filii sint legitimi*, & alii communiter. Et hoc quamvis ma- 34
trimonium contrahatur à senibus infirmis, aut etiam in periculo mortis; Barbosa *loc. cit. num.* 8. Pirhing. *loc. cit.* Reiffenstuel *loc. cit. num.* 32. Covar. *part.* 2. *de matrim. cap.* 8. §. 2. *num.* 10. Pontius *lib.* 11. *cap.* 1. §. 2. *num.* 16. Azorius *tom.* 3. *lib.* 2. *cap.* 13. *q.* 11. & communis aliorum. Sive matrimonium immediate, vel me- 35
dia-

✪ Filii, jure nostro, pio naturalibus reputantur, quorum pater & mater conceptionis, & nativitatis tempore sine dispensatione matrimonium contrahere poterant, & eos ille recognoscat; (1) per consequens non erit satagendum, an ex concubina soluta, domi retenta, fuerint procreati, ut A. manifestat.

(1) Vid. *lit.* S. *pag.* 447. *num.* 7.

diate sequatur generationem filii illegitime nati, adeo ut legitimetur filius, quamvis pater ejus non statim cum matre, sed cum alia prius contrahat, & postea hac defuncta, matrimonium ineat cum matre filii illegitimi; Pirhing. *loc. cit. num.* 36. Reiffenst. *loc. cit. num.* 13 Pontius *loc. cit. num.* 15. Abbas *in cap.* Tanta 6. *Qui filii sint legitimi num.* 3. Barbos. *ib. num.* 7. & alii communiter. Et ratio est, quia Jura allegata supra *num.* 32. plus non requirunt, quam ut matrimonium legitimum inter parentes prolis illegitimæ sequatur; nec specificant an mediate, vel immediate fieri debeat, & ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus; *cap.* Quia circa 22. *de privileg. & l.* De pretio *ff. de Publiciana in rem action.* eo vel maxime quod favores sunt ampliandi; *cap.* Odia 15. *de Regul. Jur. in 6.* ibi: *Odia restringi, & favores convenit ampliari*, præsertim quando agitur de favore liberorum; *c.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legitimi*, ibi: *In favorem prolis potius inclinamus.*

36 Filii illegitimi naturales legitimantur per subsequens matrimonium, etiamsi fuerit clandestine contractum, dummodo fuerit validum, uti est in locis, ubi Concil. Trident. in disciplinalibus non est receptum; Barbos. *in cit. c.* Tanta 6. *Qui filii sint legitimi*, Sanchez *l.* 3. *disp.* 44. *n.* 2. Pirhing. *loc. cit. n.* 36. Reiffenstuel *loc. cit. n.* 34. & alii (Vid. *lit.* D. *pag.* 59. *col.* 1. *in nov. add. hisp.* Idem
37 *lex.* 1. *tit.* 13. *p.* 4. *& 2. tit.* 6. *lib.* 3. *For. Reg.*) Quinimmo filii illegitimi naturales legitimantur per subsequens matrimonium, etiamsi tale matrimonium non sit verum, sed tantum putativum ratione bonæ fidei ut verum existimatum. Si quis enim ex consanguinea fornicario concubitu suscipiat prolem, & postea ignarus consanguinitatis cum ea contrahat bona fide matrimonium, proles illa erit legitima ratione talis subsequentis matrimonii; *argum. cap.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legitimi*, Gonzalez *in c.* Cum inter 2. *eodem tit. num.* 6. Pirhing. *loc. cit. n.* 36. Pontius *l.* 7. *cap.* 1. §. 2. *num.* 13. Covarrub. *in* 4. *decretal. part.* 2. *cap.* 8. §. 2. Gabriel. *in commun. conclus. lib.* 6. *de legitim. conclus.* 1. *num.* 4. *&* 5. & alii. Et ratio est, quia filii nati ex putativo matrimonio pro legitimis declarantur, textu expresso *in cap.* Cum inter 2. *Qui filii sint legitimi*; ergo filii prius illegitime nati per subsequens putativum matrimonium legitimantur, non enim apparet ratio, cur idem matrimonium putativum habeat vim faciendi ut filii legitime nascantur, & non habeat vim legitimandi filios prius illegitime natos. Tum quia in dubiis favorabilior Juris interpretatio est assumenda, *cap.* Estote 2. *de Regulis Juris*, præsertim cum agitur de favore liberorum; *cap.* Ex tenore 14. *Qui filii*
38 *sint legitimi* (*Vid. supra num.* 13.) Non desunt tametsi magni nominis Doctores contrarium sentientes, ut Abbas in *cap.* Tanta 6. *Qui filii sint legit.* Engel *l.* 4. *decret. tit.* 17. *num.* 9. Reiffenstuel *ib. num.* 36. Zoesius *ib. num.* 13. Fachin. *l.* 1. *controv. cap.* 45. Molina *tom.* 1. *tract.* 2. *de justitia & jure*, *disp.* 172. *num.* 11. & alii.

39 Filii Spurii, seu nati ex damnato coitu, id est parentibus, inter quos nec tempore conceptionis, nec nativitatis poterat esse matrimonium, per subsequens matrimonium non legitimantur; *Communis Doctorum argum. cit. cap.* Tanta 6. *Qui filii sint legitimi*, in cujus summario sic præcise habetur: *Naturales legitimantur per subse-*
40 *quens parentum conjugium, Spurii vero non.* Hoc tamen procedit solum in casu quo uterque parens scit tale impedimentum contrahendi inter se pro tunc matrimonium, ex quo *v. gr.* unus reperiatur uxoratus, si & sic filius sciente utroque parente susceptus sit ex adulterio. Non autem in casu, quo unus ex parentibus sciverit, & alter ignoraverit; tunc enim bona fides alterutrius parentis ignorantis adulterium facit, ut filius ille legitimus fiat subsecuto inter eosdem parentes matrimonio, textu expresso in *cap.* Ex tenore 14. *Qui filii sint legi-*
41 *timi*, & tenet *Communis Doctorum.* Dicitur autem notanter, *inter quos nec tempore conceptionis, nec nativitatis poterat esse matrimonium*, quia si parentes fuerint inhabiles ad contrahendum inter se matrimonium pro tempore, quo fuit concepta proles, & facti sint habiles pro tempore quo proles nata est, ut *v. gr.* vir vivente uxore sua aliam impregnet, & postea uxor moriatur, antequam adultera partum edat, proles ex tali adulterio concepta legitimatur per subsequens parentum matrimonium; Engel *lib.* 4. *decretal. tit.* 17. *n.* 11. Reiffenstuel *ibid. num.* 39. Covarr. *de matr. part.* 2. *c.* 8. §. 2. *num.* 2. Pontius *lib.* 11. *cap.* 3. *num.* 2. Sanchez *l.* 8. *disp.* 7. *num.* 19. Molina *cit. disp.* 172. *n.* 4. & alii plurimi. Et ratio est, quia universaliter in quæstionibus, in quibus est dubitatio de statu liberorum, attenditur tempus partus, vel conceptionis, prout nempe exigit favor aut utilitas liberorum, textu expresso *in l.* Nuper 11. *Cod. de natural. lib.* concordat Novell. 89. *c.* 8. Sic etiam per subsequens matrimonium legitimatur pro- 42
les concepta tempore, quo parentes ratione affinitatis, vel consanguinitatis erant inhabiles ad contrahendum inter se, si ante nativitatem sublato per dispensationem apostolicam impedimento, facti sint habiles, & matrimonium contraxerint; Barbosa in *cap.* Tanta 9. *Qui filii sint legitimi num.* 31. Reiffenstuel *loc. cit. num.* 41. & alii passim.

Legitimati per subsequens matrimonium habentur 43
in omnibus pro veris legitimis, perinde ac si ab initio ex legitimo matrimonio concepti fuissent, unde æque ac legitime concepti succedunt in hæreditate ex testamento, & ab intestato, sunt habiles ad Ordines, & dignitates, tum seculares, tum ecclesiasticas, *arg. cit. cap.* Tanta, *& l.* Cum quis 19. *de natural. lib.* Novell. 20. *cap.* 4. Novell. 74. *cap.* 2. §. 2. Institut. *de hæred. instit.* & sic communis Doctorum cum Glossa *in cit. cap.* Tanta *verb.* Legitimi:: ubi pro ratione adducit, quod subsequens matrimonium omnia præcedentia purgat. Legi- 44
timatis per subsequens matrimonium possunt dari literæ, seu attestationes, quod sint legitime nati, & sic legitimati veniunt in dispositione hominum, & statutorum volentium, quod quis debeat esse legitime natus; Richaer. *part.* 2. *dec.* 80. *num.* 17. Reiffenstuel *loc. cit. num.* 43. Ex speciali tamen dispositione Sixti V. facta 45
anno 1590. in constit. *incip.* Postquam verus:: tales legitimati per subsequens matrimonium non possunt promoveri ad Cardinalatum.

Filii illegitimi nedum legitimantur per subsequens 46
matrimonium, sed etiam per rescriptum Principis; *Communis.* Et quidem Papa habet potestatem legitimandi illegitimos quoad ordines, honores, dignitates ac beneficia ecclesiastica ubique terrarum, & quoad successionem hæreditariam, honores, & dignitates seculares in Terris temporali suæ jurisdictioni immediate subjectis, *Communis*, textu expresso in *cap.* Venerabilem 13. *Qui* 47
filii sint legitimi. Immo potest Papa legitimare illegitimos quoscumqæ etiam quoad successionem in hæreditate, & bonis temporalibus in terris alienis, non tamen solet regulariter hoc facere; Pirhing. *lib.* 4. *decretal. tit.* 17. *num.* 43. Barbosa *in cit. cap.* Per Venerabilem 13. *Qui filii sint legitimi*, *num.* 3. ubi pro hac sententia citat Hostiensem, Goffredum, Germonium, Præpositum, & S. Rotam Romanam, quæ, ut observat ipse, reprobat omnes alios contrarium sentientes. Et revera in casu 48
extraordinario, & ubi communis necessitas, vel alia ardua causa urgeat, posse Papam legitimare quoad temporalia etiam illegitimum non subditum, ultra quam quod concedunt omnes Doctores, habetur expresse *in citat. Cap.* Per Venerabilem §. Rationibus igitur:: ubi Papa dicit, hoc ei competere, tam ex veteri, quam ex novo testamento, ibi: "Causam tam ex veteri, quam »ex novo testamento trahentes, quod non solum in »ecclesiæ patrimonio (super quod plenam in temporali»bus gerimus potestatem) verum etiam in aliis regio»nibus, certis causis inspectis temporalem jurisdictionem »casualiter exercemus."

Principes supremi superiorem non agnoscentes pos- 49
sunt legitimare suos subditos seculares illegitime natos; *Communis, ac certa.* Ex privilegio possunt legiti- 50
mare etiam Legati Sedis Apostolicæ, & Comites Pala- 51
tini, *Communis.* Ad quos autem illegitimos, & ad quæ se extendat eorum facultas legitimandi, desumendum ex tenore rescripti, aut privilegii à Supremo respective Principe eis concessi, quia eorum facultas non potest se extendere ultra tenorem rescripti, *arg. cap.* Cum di- 52
lec-

lecta 22. *de rescript. & leg.* Diligenter *ff. mandati.* De jure solum illegitimi naturales, de consuetudine autem solent legitimari rescripto Pincipis etiam omnes alii ille-
53 gitimi; *Communis.* Legitimati rescripto Principis secularis non fiunt habiles, nisi ad effectus politicos, & seculares, & nullatenus ad effectus ecclesiasticos; *Com-*
54 *munis.* Legitimati vero à Papa fiunt habiles ad effectus ecclesiasticos, & ad effectus politicos, maxime existentes sub ejus jurisdictione temporali; *Communis.* Legiti-
55 mati per subsequens matrimonium per omnia æquiparantur legitime natis, & etiam vocari possunt legitime nati, & comprehenduntur in dispositione hominum, & statutorum requirentium, ut quis sit legitime natus; *arg. leg.* Cum quis 10. *de natur. lib.* Novell. 12. *cap.* 4. Novell. 71. *cap.* 2. §. 24. Institut. *de Hæred. ab intest. & Cap.* Tanta 6. *Qui filii sint legitimi*, & ibi Glossa
56 communiter recepta. Non sic autem legitimati per rescriptum Principis, qui in iis tantum æquiparantur legitime natis, ad quæ se extendit gratia rescripti, quod est maxime attendendum; *arg. e.* Cum dilecta 22. *de Rescript.*
57 Illegitimi omnes prohibentur ordinari, nisi vel religionem approbatam ingrediantur, vel cum aliquo rite fuerit dispensatum, textu expresso *in cap.* Ut filii 1. *de filiis Presbyterorum ordinandis vel non*, & in *cap. Is,*
58 *qui* 1. *eodem tit. in* 6. Illegitimi, si Religionem approbatam ingrediantur, possunt ordinari, non vero ad Prælaturam assumi; *Cap.* Presbyterorum, 1. *dist.* 56. *&*
59 *cit. Cap.* Ut filii: : Ad ordines majores & beneficia curata, sicut & dignitates, personatus, atque canonicatus cathedralium ecclesiarum dispensat cum illegitimis solus Papa, & is, cui hanc facultatem ex speciali privilegio concesserit; *Communis.* Et ratio est, quia irregularitas ex defectu natalium proveniens, est solus Juris positivi humani, seu ecclesiastici, supra quod sine dubio Papa, & is, cui id concesserit, potest dispensare, textu expresso *in cap.* Proposuit 4. *de conces-*
60 *sion. Præbendæ.* Et quod solus Papa possit dispensare ad supradicta, patet *ex cap.* Nimis 18. *filiis Presbyterorum &c. & Cap. Is, qui* 1. *eod. tit. in* 6. *& cap.* Quamvis 4. *de Præbendis in* 6. Episcopus cum illegitimis dispensat quoad ordines minores, ac beneficium simplex, & ad canonicatus ecclesiæ collegiatæ, quoties non requirunt Ordinem Sacrum, *Cap.* Is, qui 1. *de filiis Pres-*
61 *byteror. in* 6. Barbos. *de offic. & potest. Episc. part.* 2. *alleg.* 42. *num.* 20. *& de Canonicis, & dignitatib. c.* 13. *num.* 25. Zerola *in praxi Episcopor. quæst.* 1. *verb. Canonica*, Garcias *de Benefic. part.* 7. *cap.* 2. *num.* 69. Reiffenstuel. *lib.* 1. *decretal. tit.* 17. *num.* 11. & alii passim. Dicitur autem, quoties non requirunt Ordinem Sacrum, quia, cum in tali Ordine nequeat dispensare Episcopus cum illegitimis, *ex cap.* Ut filii Presbyterorum, *&*
62 *cap.* Is, qui 1. *eod. tit. in* 6. neque poterit dispensare in beneficiis simplicibus, & canonicatibus collegiatæ, quoties requirunt Sacrum Ordinem; *arg. cap.* Translato 3. *de Constit.* ac notat Glossa *in cap.* Is qui 1. *verb.* Tale, *de filiis Presbyterorum in* 6. Capitulum Sede vacante potest Episcopus, cum succellat Episcopo in iis, quæ sunt ordinariæ jurisdictionis, sicuti est talis dispensatio; Zerola *part.* 2. *praxis Episc. vers.* Capitulum, §. Tertio, Navarrus *consil.* 7. *de Filiis Presbyterorum*; Barbosa *loc.*
63 *cit. num.* 25. Reiffenstuel *loc. cit. num.* 15. & alii passim. Filius illegitimus dispensatus ad Ordines minores, non censetur dispensatus ad beneficium etiam simplex, quia hæc duo sunt separabilia, atque executio Ordinum potest stare sine beneficio, Barb. *in tract. de Appellativis verborum significat. verb.* Ordo *in* 6. Reiffenstuel *loc. cit. num.* 21. Garzias *de beneficiis part.* 1. *cap.* 6. *num.* 70. *& seq.* cum aliis ibi citatis. Si vero sit dispensatus ad
64 Ordines Sacros, hoc ipso videtur dispensatus ab obtinendum simplex Beneficium, ne alioquin in opprobrium Ordinis Clericalis mendicare cogatur; *arg. Cap. Proposuit 6. de Filiis Presbyterorum*, ibi: "Quia indignum "est, ne ipse postquam est in Subdiaconatu ordinatus "omnino debeat ecclesiastici beneficii provisione carere "&c." & ibi Glossa *verb.* Carere: : Abbas *n.* 1. & alii.
65 Illegitimus simpliciter dispensatus ad Beneficia non potest obtinere nisi unicum, non autem duo simul, textu expresso *in cap.* Is, qui 1. *de filiis Presbyteror. in* 6. §. Ille vero, ibi: *Nisi unicum Beneficium obtinere.* Sic dispensatus simpliciter ad beneficium potest solummodo 66
obtinere simplex, non autem beneficium curatum, dignitatem, aut personatum; Garzias *de beneficiis part.* 1. *cap.* 6. *num.* 59. citans Rotam *decis.* 2. *filiis Presbyterorum in novis*; Rebuff. *tit. de dispensatione super defectu natalium num.* 51. *& seq.* Reiffenstuel *loc. cit. num.* 19. Barbosa, & alii passim. Et ratio est, quia talis dispensatio veluti odiosa est stricte interpretanda, sicque ly *Beneficium* simpliciter positum pro solo simplici accipi debet, *arg. Cap.* Nimis 18. *de filiis Presbyteror. & cap.*
Is, qui 1. *eodem in* 6. *& Cap.* Quamvis plenissima 4.
de præbend. in 6.

(Quod legitimentur per subsequens matrimonium, aut principis rescriptum, omnibus patet: *Vid.* præter ea, quæ *verbo* Legitima, *vers.* Quamvis: : & *verb.* successio ab intestato *in addit. hisp.* proponuntur, *leg.* 1. *titul.* 13. *ac* 4. *tit.* 15. *part.* 4. 17. *tit.* 6. *lib.* 3. *For. Reg.* Quod, posteaquam legitimatio præcesserit, sive matrimonium, seu rescriptum, eo à principe spirituali, aut seculari proveniente, magnam utilitatem legitimatus & honores consequitur, & in bonis paternis, sub certis qualitatibus succedere potest, *lex* 2. *tit.* 13. 3. 4. *&* 9.
tit. 15. *p.* 4. cum *dict.* 17. *Reg. For.* asserit: Quod semper verba rescripti sunt attendenda, est comprobatum, *vid. lit.* B. *pag.* 362. *col.* 1. *&* 421. *col.* 1. *in add. hisp. novis.* Potest Summus Pontifex ad ordines, & beneficia, ad omnes dignitates majores & minores, quemcumque legitimare: tantum intelligitur dispensatum quantum expressum: Princeps Secularis in temporalibus, si voluerit, quoad omnia: uterque intra suos cancellos continere se debet: quoad spiritualia Summus Pontifex, quoad temporalia Regia Majestas, ita est decisum, *vi-*
deatur lex 4. *tit.* 15. *p.* 4. Circa primum *lex* 5. ibi: E aun puede dispensar: : *tit.* 15. *p.* 4. Respice *leg.* 12. *tit.* 6.
p. 1. ubi præscribitur, nisi à Papa fiat legitimatio, illegitimum ordinari non valere, seu religionem fuerit ingressus: hi vero, etsi ordinem accipere possunt, nequeunt dignitatem, sive personatum obtinere, præterquamquod etiam ad hoc fuerint dispensati: in prædicta lege ut cognoscatur, quinam illegitimi censeantur, quales sint legitimi, demonstrantur, *videlicet* qui benedictionibus nuptialibus præcedentibus nascitur: qui secundum Ecclesiæ mandatum contracto matrimonio cum ea, ex qua natus est filius: qui per summum Præsulem ecclesiæ, aut alium suo nomine legitimatum, hi omnes ordines recipere possunt.

Vid. *leg.* 20. *tit.* 11. *lib.* 2. *Recop. Cast. &* 12. *tit.* 2.
lib. 6. *ejusdem*, in quibus decernitur, legitimationes illegitimorum factas, nec ad fruitionem nobilitatis, nec ad gabellarum exemptionem proficere: iteratur per consequens comprobatio, quod ultra in rescripto expressum non comprehendi. Præter inserta aliæ causæ numerantur, ob quas legitimatio procedet, *hoc est*, si naturalis filius curiæ regiæ, civitatis consilio, servitioque oppidi (insuperhabetur sit, necne in usu: à lege proponitur) 5. *tit.* 15. *p.* 4. offeratur: si pater in testamento, non extantibus legitimis, hæredem filium instituerit, & à principe confirmetur, *leg.* 6. *ejusd.* Si coram testibus, & regio notario *leg.* 7. filium ejus recognoverit pater, legitimatur.

Ad rem *vid. verb.* Civitas, præsertim *in addit. hisp. & novis. verb.* Concursus, *vers.* Hisce in regnis: : Multum conducit quod ab Auctore *ex pag.* 322. *num.* 65.
art. 5. *usque in fin. lit.* B inseritur.

Filius illegitimus nequit in ecclesia, ubi pater ejus beneficium habet, vel habuit, quodcumque beneficium obtinere; *Cap.* Ad præsentiam 2. *cap.* Cum decorem 15. *& Cap.* Ad abolendam, 16. *de Filiis Presbyteror.* & expresse Concil. Trid. *sess.* 25. *cap.* 15. *de reformat.* ibi: "Ut paterne incontinentiæ memoria à locis Deo conse-"cratis, quos maxime puritas sanctitasque decet, lon-"gissime arceatur, non liceat filiis Clericorum, qui non "ex legitimo nati sunt matrimonio, in ecclesiis, ubi "eorum patres beneficium aliquod ecclesiasticum habent, "aut habuerunt, quodcumque etiam dissimile benefi-

"cium

"cium obtinere. Nec in dictis ecclesiis quoquo modo "ministrare, nec pensiones super fructibus beneficio-"rum, quæ parentes eorum obtinent, vel aliàs obti-
68 "nuerunt habere." Immo filius illegitimus in tali ecclesia nec etiam potest sacristam, musicum, aut alium ministrum agere; Colligitur ex Concil. Trid. *loc. cit.* ibi: *Nec in dictis ecclesiis quoquo modo ministrare*, & sic fuisse decisum à Sacr. Congregat. refert Barbosa *de Offic. & potest. Episcop. p.* 3. *alleg.* 65. *n.* 20. & tenent Navarr. *consil.* 1. *q.* 17. *de Contrit.* Garzias *de beneficiis part.* 7. *cap.* 3. *n.* 68. Reiffenstuel *loc. cit. n.* 31. & alii
69 passim. Etiamsi fuerit illegitime natus ante clericatum parentis; & ratio est, quia etiam illegitime procreatis ante clericatum urget ratio allata à Concil. Trid. *loc. cit.* scilicet: *Ut paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo consecratis arceatur*, & sic fuisse à Sacra Congregat. decisum refert Garzias *loc. cit. cap.* 3. *num.* 15. & sequitur Barbosa *loc. cit. allegat.* 65. *n.* 6. cum aliis.

70 Filius Presbyteri quamvis legitimus, id est procreatus legitime ante clericatum, nequit immediate succedere in beneficio paterno, textu expresso *in cap.* Quoniam 10. *& cap.* Ad extirpandas 11. *& cap.* Michael 13.
71 *de Filiis Presbyteror.* Potest tamen filius legitimus Presbyteri succedere mediate in beneficio paterno textu expresso *in cap.* Ex transmissa 7. *de filiis Presbyteror.* Barbos. *l. c. alleg.* 65. *num.* 16. Garzias *loc. cit. cap.* 3. *num.* 18. Pirhing. *lib.* 1. *decretal. num.* 50. Reiffenstuel
72 *loc. c. num.* 34. & alii communiter. Filius legitimus Presbyteri potest habere aliud dissimile Beneficium in ecclesia, in qua pater ministrat, textu expresso *in cap.* Ad
73 hæc 12. *de filiis Presbyter.* Immo filius legitimus Presbyteri potest etiam præsesse ecclesiæ, in qua pater sine titulo quandoque ministravit, textu claro *in cap.* Cons-
74 titutus 8. *de filiis Presbyter.* Tunc enim non fit successio in ecclesia, vel beneficio, cum istud pater non præhabuerit. Solus Papa dispensat, ut filius immediate succedat patri in beneficio, textu expresso *in cap.* Dilec-
75 tus Filius 17. *de filiis Presbyteror.* Potest tamen absque alia dispensatione pater succedere immediate in beneficio præhabito à suo filio legitimo; sic fuisse decisum à Sacra Congregat. Concilii 22. *Decemb.* 1694. refert Garzias *de beneficiis part.* 7. *cap.* 3. *num.* 29. & tenet Engel *lib.* 1. *decretal. tit.* 17. *num.* 3. Reiffenstuel *ibidem num.* 39. Barbosa *de Offic. & potest. Episcop. part.* 2.
alleg. 65. *n.* 17. & alii communiter. (Vid. *lit.* A. *pag.* 52.
in add. hisp. & lit. C. *pag.* 62. *&* 63. *in ead. ac novis hisp. add.* Conducit *lit.* D. *pag.* 86. *in novis.*)

76 Filius familias (idem est de Filia familias) qui est filius naturalis, vel adoptivus sub patria potestate constitutus, quatuor præstare tenetur parentibus, scilicet
77 *amorem, obedientiam, reverentiam, & auxilium. Contra amorem* graviter peccat filius, si signa odii parentibus ostendat, & aspere tractet, si torvis oculis fere semper eos intueatur, ac ita aspere, & dure loquatur, ac si odio haberet, si grave malum *v. g.* mortem eis optet. Ad hoc faciunt duæ propositiones merito damnatæ ab Innocentio XI. *die* 2. *Martii* 1679. Prima, quæ est in ordine 14. "Licitum est absoluto desiderio cupere mor-"tem Patris, non quidem ut malum patris, sed ut "bonum cupientes, quia scilicet ei obventura est "pinguis hæreditas." Secunda, quæ est 15. in ordine: "Licitum est filio gaudere de parricidio parentis à "se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias in-
78 "de ex hæreditate consecutas." Contra reverentiam graviter peccat filius, si parentes etiam leviter percutiat, si graviter contristet, ad gravem iram provocet, si maledicta, convitia, & hujusmodi in eos conjiciat, si pauperes despiciat, vel nolit eos pro parentibus agnoscere, si in foro externo etiam de vero crimine accuset, extra crimen hæresis, proditionis, vel conjurationis in Principem, cum non est alius corrigendi
79 modus. *Contra obedientiam* graviter peccat filius, si in re gravi sit inobediens circa ea, quæ pertinent ad gubernationem domus, ad bonos mores, vel ad animæ salutem; si contra voluntatem parentis ducat uxorem se indignam, id est cum qua juxta suæ regionis praxim nequeat contrahere sine dedecore; si sine justa causa nolit eam ducere, quam juste vult parens. *Contra de-* 80
bitum auxilium graviter peccat filius, si non subveniat in gravi necessitate spirituali, vel corporali. (Vid. *in princip. lit.* F. *pag.* 23. *in add. novis. hisp.* Consonat *lex* 3. *tit.* 24. cum *proœmio tit.* 19. *p.* 4. *vid. verb.* Feudum.)

Bona filiorum familias alia sunt *castrensia*, alia *quasi* 81
castrensia, alia *adventitia*, & alia *profectitia.* Quæ sint talia bona, & quid circa ipsa possint vel non filii, vid. *verb.* Bona *art.* 6. *à num.* 38. *usque ad finem.* Filius 82
peccat graviter, & tenetur ad restitutionem, si rationabiliter invito patre notabilem quantitatem surripiat de bonis paternis; *Communis.* Quæ autem sit notabilis quan- 83
titas sufficiens ad peccatum mortale, non satis conveniunt in hac assignanda Doctores; Lessius enim *lib.* 2.
cap. 12. *dubitat.* 23. *num.* 76. *de injuriis fortunarum.* Navarr. Filliucius, & alii volunt, filium non esse condemnandum peccati mortalis, si duos, vel tres aureos auferat à patre divite; secus si à mechanico exiguæ fortunæ. Salas de hoc rogatus respondit, filium unicum patris habentis annue mille quingentos aureos, posse sine mortali auferre singulis annis viginti vel triginta aureos, quod Lugo *dist.* 16. *sect.* 4. non improbat, si parens non sit tenax, & filius jam adoleverit, simulque furetur ad usus honestos. Bannes dicit, ad furtum grave filii parentis prædivitis requiri saltem quinquaginta aureos, quod Lugo *cit. disp.* 16. *num.* 70. merito rejicit, nisi forte esset filius Principis, aut Magnatis. Cenedo apud Tamburin. *lib.* 8. *tit.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. dicit, non fore mortale, si filius intra annum non furetur ultra sexdecim solidos Holandicos; Fagundez, si non ultra quatuor, vel quinque. At quia in hoc generalis regula statui nequit, Sporer *tom.* 2. *tract.* 5. *in sept. & decim. præcept. Decalog. cap.* 5. *sect.* 2. *num.* 57. merito dicit, quod prudens Confessarius arbitrari debet, non solum ex materia ablata, sed etiam ex circumstantiis personarum, scilicet ex statu, & facultatibus, ejus genio, & affectu in filium, & filiorum pluralitate, vel paucitate, ex filii accipientis ætate, & rei acceptæ usu, & similibus, semper tamen vitando extrema, ut nec temere peccati mortalis scrupulus iis injiciatur, nec etiam, quod sedulo cavendum, ansa præbeatur ad furandum de bonis parentum.

Filius peccat graviter, si expendat in res turpes, 84
aut vanas (ut in ludum, in compotationes, in fœminas) contra voluntatem parentum notabilem summam ex pecunia sibi tradita ad honestos usus, v. g, ad emendos libros, vestes, ad solvendum didactra magistris; Navarr. *cap.* 17. *num.* 164. Lessius *loc. cit. num.* 77. &
alii passim. Insuper talis filius tenetur ad restitutionem, 85
cum ad alium usum jus non habuerit, maxime si parens inde damnum acceperit, ita ut ratione talis mali usus facti à filio plus quam expendisset, debuerit pater expendere. Et si non possit restituere; tenetur adducere in divisionem, nisi forte constet alios tantumdem expendisse, vel nisi parens condonaverit, aut pater, & fratres tales vanas, & turpes expensas scientes non petant satisfactionem, quia in tali casu censentur condonare; Lessius *loc. cit. num.* 77. Burgh. *centuria* 1. *cas.* 36. & alii. Si Filius alatur in loco distante 86
à parentibus, poterit ex alimentis moderate aliquid insumere in lusus honestos, & similes honestas recreationes, v. g. 5. ex 100. Item illud, quod parcius vivendo reservat ex pecunia sibi emissa. *Communis.* Fi- 87
lius in domo paterna laborans probabilius non potest petere salarium, nec si illud negetur, uti occulta compensatione, Glossa *in leg.* Cum oportet *Cod. de bonis quæ liberis &c. verb.* Ejus substantia: Petrus Navarr.
lib. 3. *cap.* 1. *num.* 75. Silvester. *verb.* Peculium 1. *q.* 12.
Molina *tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 234. Diez *in practic. qq.*
q. 8. §. 2. Layman *lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *c.* 8. *num.* 22.
La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *num.* 1034. aliique plurimi, quos citat, & sequitur Moya *tom.* 6. *d.* 4. *quæst.* 1. Et ratio est, quia Jura indistincte ajunt, quæ ex re, sive substantia patris proveniunt, ipsi patri acquiri; Instit.
Per quas personas nobis acquiritur q. 1. *& citat. leg.* Cum oportet *Cod. de bonis quæ liberis &c.* Quid enim magis rationi congruum est, inquit Card. de Lugo *disp.* 5.

num.

num. 45. quam ut filius agricolæ juvet patrem in agricultura, filius mercatoris in mercatura? præsertim cum sic addiscant illas artes, inquit recte Molina *loc. cit.* addens non facile fore tam audacem filium, qui ideo petat salarium. Tum quia si salarium petat, pater juste subtrahit victum, & vestitum, non enim tenetur hæc dare filio potenti ea lucrari, adeoque salarium compensatur per sustentationem.

88 Contraria tamen sententia est etiam probabilis, & hanc post Bartolum sustinent Navar. *cap.* 17. *n.* 144. Angelus *verb. Peculium num.* 11. Lopez *part.* 2. *instruct. cap.* 21. Dicastill. *lib.* 2. *tom.* 2. *d.* 9. *num.* 187. Burgh. *cas.* 86. Lessius *lib.* 2. *c.* 12. *num.* 81. aliique apud Moyam *tom.* 6. *d.* 4. *quæst.* 1. qui *num.* 7. vocat hanc sententiam probabilissimam; Dian. *part.* 4. *tom.* 4. *resolut.* 66. vocat tutam. Et ratio iterum est, quia talis filius est veluti socius negotiationis, neque debet esse deterioris conditionis, quam famulus, vel extraneus, qui cum hero lucraretur juncta industria; quod magis valet, si filius sit emancipatus, aut illegitimus; uti notat Sanchez *in Consil. l.* 1. *cap.* 2. *dist.* 8. Vel si opera, & obsequia præstita non sint ex iis, quæ pater à filio potest jure paterno exigere, sed sint supra debitum filii; tunc enim, ut recte notat Lugo *citat. disput.* 5.

89 *num.* 42. posset filius velle stipendium sibi reddi. Si autem ob merum reverentiale patris filius salarium petere non audeat, vel probe sciat, si petat, se repulsam laturum esse, volunt citati Doctores pro secunda sententia, quod licitum sit filio uti occulta compensatio-

90 ne. Quod tamen non auderem ego admittere, quia occulta compensatio non est licita, nisi ubi jus est certum, id est ut moraliter certo constet rem esse tuam, aut tibi ex justitia deberi; *lib.* 4. *de compensationibus*, ut dictum est *verb.* Compensatio *num.* 3. & recte dicit La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *num.* 962. & *num.* 1035. Jus autem filii non est hic certum, quia nostra sententia est saltem probabilis, adeoque &c. & videtur sic tenendum etiam ratione propositionis 37. inter damnatas ab Innocentio XI. 2. *Martii* 1679. ibi: "Famuli, & Famu-
»læ domesticæ possunt occulte heris surripere ad com-
»pensandam operam suam, si majorem judicant salario,
»quod recipiunt." (Vid. *verb.* Famuli.)

91 Filius in extrema necessitate patris, & filii proprii tenetur potius subvenire patri, quam filio, quando non potest utrique; D. Thomas 2. 2. *quæst.* 26. *art.* 9. *ad tertium*, Magister Sentent. *in* 3. *dist.* 29. Abulensis Matth. *cap.* 22. *quæst.* 311. Coninc. *de Charitate disput.* 25. *num.* 109. Ovied. *de charitate contr.* 8. *punct.* 5. *n.* 107. Diana *part.* 10. *tract.* 13. *resolut.* 3. *vers.* Sed ego in ejus favorem :: Busembaum *lib.* 2. *tract.* 3. *dud.* 1. *sub num.* 14. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *num.* 721. Sporer. *tom.* 1. *tract.* 3. *in* 4. *præcept. Decalog. cap.* 6. *num.* 138. ubi dicit, esse communissimam, Felix Potestas *tom.* 1. *part.* 2. *num.* 291. & *num.* 2040. & alii plurimi ex Theologis. Ex Juristis autem Cinus *in l.* 2. *in fine Cod. de Patribus qui filios distrax.* Ascanius *de patriæ potest. effectu* 16. *num.* 34. Bellamera *in cap.* Parsimoniam *leg.* 41. Præpositus *in cap.* Cum haberet, *de eo qui duxit in matrimonium*; Surdus *de alimentis tit.* 1. *quæst.* 92. *num.* 6. &

92 varii alii. Immo multi volunt, potius patri, quam filio esse subveniendum etiam in alia æquali necessitate, quando non potest utrique; sic Paschalis *de patria potest. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 63. Pontanus *de alimentis tit.* 1. *cap.* 9. *num.* 3. Præpositus *in citat. cap.* Cum haberet *de eo, qui duxit in matrimon.* Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 94. *num.* 2. & *sequent.* Salicetus, seu Auctor ab eo relatus *in lib.* 2. *num.* 7. *in fine. Cod. de patribus qui filios distrax.* & alii. Ex Theologis D. Thomas 2. 2. *q.* 26. *art.* 9. *ad tertium*; Magister *in* 3. *sentent. dist.* 29. Cajetanus 2. 2. *quæst.* 31. *art.* 1. *ad quartum*; Valentia 2. 2. *disp.* 3. *quæst.* 4. *punct.* 5. *vers. Octavo sequitur*; Sanchez *de Matrim. lib.* 9. *disp.* 4. *num.* 26. Suarez *de Charitate fraterna disput.* 9. *sect.* 4. *num.* 6. Ovied. *de charitate controv.* 8. *punct.* 5. *num.* 107. & alii plures apud Joannem Angelum Bossium *de effect. matrimonii part.* 2. *cap.* 22. §. 6. *num.* 1215.

93 E contra multi alii tenent absolute oppositum, scilicet quod quis in concursu necessitatis patris, & filii teneatur potius alere filium; Sic Roccafull. *in sua praxi quid agendum part.* 3. *lib.* 2. *num.* 44. Bartolus *in leg.* Nam quemadmodum. *ff. de Liber. agnosc.* Prælatus *in c.* Cum haberet, *de eo, qui duxit in matrimonium*: Merlinus *de legit. lib.* 1. *tit.* 3. *decis.* 5. *num.* 32. Franciscus Maria Pratus *lib. practic. observat.* 891. Alexander *in leg. In suis n.* 7. *ff. de lib. & posth.* Faber. *in* §. Jus naturale *num.* 3. *Instit. de Jure nat.* Ancharanus *in cap.* Cum haberet *num.* 13. *de eo, qui ducit in matrimonium*, Corduba à Lara *in leg.* Si quis à liberis, *in princip. n.* 35. *ff. de lib. agnos.* Joannes de Lignano *in tr. de amicitia* §. de subventione paterna, & filiali *n.* 16. Antisiodorensis *l.* 3. *summæ tr.* 3. *c.* 5. Fagundez *in decalogum l.* 4. *c.* 1. *n.* 12. & alii apud Bossium *l. c. n.* 1213. & 1214. & *sequent.* & fuse Rosignolus contract. XV. de matrimon. 2. *disput.* 2. §. 16. *n.* 5. ubi absolute concludit, quod etiam stante extrema necessitate utriusque, potius sit subveniendum filio quam patri, & adducit varias probationes, & resolvit argumentum contrariæ; Sic etiam tenet *in tomo de patria potestate discept.* 3. *cap.* 4. *num.* 25. & 26.

Filius in extrema necessitate matris, & filii pro- 94
prii, quando non potest utrique subvenire, tenetur etiam potius subvenire matri, quia antiquius, & excellentius debitum est erga parentes, qui nobis existendi causa, & principium post Deum fuerunt. Unde æquitas postulat, ut in extrema necessitate eos ac interitu ante omnes alios liberando eis veluti vicem rependamus, & quidem patri prius, & potius quam matri, quia pater priorem, & excellentiorem principii locum, & ordinem obtinet, quam mater, sicuti notaverunt S. Hieronymus *in cap.* 44. *Ezechielis*; S. Thomas 2. 2. *q.* 26. *art.* 20. Ricard. *dist.* 29. *art.* 1. *quæst.* 9. Layman *lib.* 2. *tr.* 3. *cap.* 3. *num.* 6. Sporer *loc. cit. num.* 338. ubi testatur esse communissimam. Filius in extrema necessitate 95
tenetur subvenire potius patri, & matri, quam propriæ uxori; *Communis cum* S. Thoma *l. c. art.* 9. & Magister Sent. *in* 3. *dist.* 29. teste Sporer *loc. cit.* propter rationem numero antecedenti assignatam. Immo prius 96
quam uxori tenetur in extrema necessitate potius succurrere propriis filiis, quia potior est conjunctio parentum ad filios tamquam aliquid sui existentes. Hanc quoque Sporer *loc. cit.* dicit esse communissimam, quamvis alii improbabiliter aliter sentiant.

Extra autem extremam necessitatem debet potius 97
filius subvenire propriæ uxori, quam parentibus, & filiis, quia maritus cum uxore sit una caro; Genes. 2. *Relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit uxori*, & ad Ephes. 5. *Vir diligit uxorem tamquam carnem suam.* Sporer *loc. cit. num.* 139. & alii passim. Sunt tamen qui volunt, nedum in extrema, sed etiam in gra- 98
vi necessitate debere filium potius subvenire patri, & matri, quam uxori, & filiis; Sic Tamburinus *l.* 5. *c.* 3. §. 5. La Croix *lib.* 3. *part.* 1. *num.* 722. & alii. In com- 99
muni necessitate tenetur filius potius subvenire proli suæ, quam parentibus, quia proles est sub cura parentum, & ab illis etiam extra extremam, & gravem necessitatem jure postulat alimenta, non item parentes; 2. enim *ad Corinth. cap.* 12. sic habetur: *Non enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis*; *Communis* Vid. *verb.* Necessitas (& Alimenta.)

Filius quantumvis obstrictus voto Religionis, non 100
potest Religionem ingredi existentibus parentibus in extrema necessitate, cui non possint obsistere sine ope filii; *Communis* cum S. Thoma 2. 2. *quæst.* 161. *art.* 4. *ad tertium, & quartum*; Silvester *verb.* Religio 6. *q.* 9. Navarr. *in Manual. cap.* 14. *num.* 14. Astensis *in Summa part.* 1. *lib.* 1. *tit.* 24. *art.* 3. *q.* 4. *art.* 4. Cajet. 2. 2. *quæst.* 189. *art.* 6. Nec officit quod filius sit vinculo voti obstrictus, quia, ut recte notat Joannes Angelus Bossius *de effect. matrimon. part.* 2. *cap.* 23. *n.* 268. & Rosignol. *de patria potest. discept.* 3. *num.* 17. obligatio naturalis subveniendi parentibus extreme indigentibus antiquior est, & fortior obligatione voti, nec voto 101
tolli potest. Si filius existentibus suis parentibus in extrema, vel gravi necessitate Religionem ingrediatur, &

& profiteatur, professio est valida, sed illicita, unde si aliter ipsis subvenire nequeat, tenetur exire. Non tenetur autem, nec potest exire, si sine egressu possit ipsis subvenire suis operibus, & industria, v. g. si à pœnitentibus, aliisque sibi benevolis petat eleemosynas ad subveniendum suis parentibus in extrema, seu gravi necessitate constitutis; vel si ex sibi à religione attributis aliquid subtrahat, & illud conferat parentibus, vel si impletis consueris muneribus præstandis in favorem monasterii se exerceat in pingendo, scribendo, concionando, vel aliis operibus, ex quibus mercedem, seu eleemosynam aliquam acquirat, & conferat in subventionem parentum petita facultate à superiore, & hujusmodi; Valentia 2. 2. *disput.* 7. *quæst.* 1. *punct.* 2. *verb.* Puto omnes; Suarez *tom.* 3. *de Relig. cap.* 5. *num.* 10. Savrus *lib.* 1. *Clavis cap.* 6. *num.* 18. La Croix *lib.* 4. *num.* 180. Rosignol. *de patria potest. lib. cit. num.* 39. & alii passim.

102 Filius Religiosus professus nequit è religione exire ab subveniendum suis parentibus in extrema, vel valde gravi necessitate, nisi accedat suorum Superiorum placitum, & facultas; S. Thomas 2. 2. *quæst.* 101. *art.* 4. & ibi Cajetanus, & *quodlib.* 3. *art.* 16. & *quodlib.* 20. *art.* 9. Alexander *tertia part. quæst.* 33. *memb.* 4. *quæst.* 2. Astensis *in Summa prima part.* 1. *tit.* 24. *artic.* 3. *quæst.* 4. Lyranus *in Matth. cap.* 15. Silvester *verb.* Religio 6. *quæst.* 9. Tabiena *verb.* Pietas *num.* 3. S. Antoninus, Armilla, Sa, Sanchez, Layman, aliosque plures allegat Joannes, Angelus, Bossius *part.* 2. *de effect. matrim. cap.* 23. *num.* 1296. La Croix *lib.* 4. *num.* 180. Et ratio est, quia professus in religione non habet posse, nec velle, cum suam voluntatem, seque ipsum transtulerit in potestatem religionis, à qua in omnibus dependere debet: adeo ut quidquid agit contra voluntatem Superiorum ejusdem, inique agat, & consequenter non accedente superiorum consensu, non poterit à religione exire ad subveniendum extremæ seu valde gravi necessitati parentum, cum talis necessitas superveniens professioni jam emissæ inveniat subjec-

103 tum impotens ad sic subveniendum. Non dessunt tamen magni nominis Doctores sustinentes, posse Filium è religione exire etiam contra voluntatem suorum Superiorum ad subveniendum parentibus in tali necessitate, quia, dicunt ipsi, professus adhuc manet filius, & obligatio filii erga parentes ita est naturalis, & intrinseca, ut nequeat per ullum statum eximi; Sic Palacius *in* 4. *dist.* 38. *disput.* 1. Silvius *part.* 1. *verb.* Egressus *è Monasterio*; Viguerius *lib. Instit. cap.* 6. §. 7. aliique plures apud Sanchez *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 25. & apud Mendo *dist.* 3. *num.* 2. & apud Rosignol. *de patria potest. loc. cit. num.* 40.

104 Filius familias, si sui parentes non sint in extrema, vel gravi necessitate constituti, potest etiam ipsis invitis statum religiosum assumere; S. Thomas 2 2. *quæst.* 189. *art.* 6. Bartolus *in leg.* 10. §. Si parens *ff. Si quis à parent. fuer. man.* Palacius *in cap.* Per vestras §. 11. *num.* 1. *de donat. inter vir. & uxor.* & communis aliorum. Et ratio est, quia filius in statu eligendo est sui juris, præsertim in his, quæ sunt divini obsequii; Tum quia magis est obediendum vocanti Deo, quam parentibus carnalibus; Hinc Christus *Matth.* 7. reprehendit discipulum, qui nolebat eum statim sequi intuitu paternæ sepulturæ; Et S. Hieronymus *in Epist. ad Heliodorum*, quam refert D. Thom. 2. 2. *quæst.* 101. *art.* 4. ait: "Per calcatum perge pa-
»trem, per calcatam perge matrem, ad yexillum Cru-
»cis evola, summum genus pietatis est in hac re fuis-
»se crudelem."

105 Filius non solum inspecto Jure naturali, sed etiam Jure civili, potest vendi à patre in extrema, & valde gravi necessitate, cui aliter subvenire non possit. Quod hoc possit de jure naturali, colligitur ex pluribus textibus sacræ scripturæ, ubi habentur plures venditiones filiorum factæ à parentibus, ut 2. *Nehemiæ cap.* 3. *Exod.* 21. *Deuteronomii* 15. quæ tamen ibidem non reprobantur, & certe non subsisterent, si essent Jure naturali vetitæ, & sic tenent Covarr. *variar. resol. lib.* 3. *cap.* 14. Angelus *verb.* Servitus *num.* 1. *ad fin.* Sotus *de Institut. lib.* 4. *quæst.* 2. *art.* 2. & in quarto *dist.* 29. *q.* 1. *art.* 4. Silvester *verb.* Emptio *quæst.* 3. *num.* 6. Rosella *verb.* Emptio *num.* 26. Tabiena *verb.* Emptio *num.* 7. *ad fin.* Azorius *Institut. moral. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 19. *vers.* Mihi vero probatur, & alii passim. Quod hoc etiam possit de Jure civili, colligitur *ex textu in leg.* 2. *Cod. de patrib. qui fil. distrax.* & sic tenent Salicetus *in dict. leg.* 2. *num.* 1. *ff. de patrib. qui fil. distrax.* & in Baldus *num.* 3. & Glossa, Navarr. *in Manual. cap.* 13. *num.* 26. Rebellus *de oblig. justit. part.* 1. *l.* 1. *quæst.* 9. *num.* 9. Joannes, Angelus, Bossius *tract. de patr. pot. cap.* 3. *num.* 5. Villalobos *in Summa t.* 2. *tract.* 10. *diffic. num.* 7. Lessius *de just. lib.* 2. *cap.* 5. *verb.* Adverte. Rosignol. *de patr. pot. l. c. num.* 5. & alii. Immo antiquitus sancitum fuerat in 106
lege Romuli de qua mentionem faciunt Covarr. *var. resol. lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 4. *vers.* Secundo, Azorius *Instit. mor. part.* 2. *cap.* 19. *vers.* Secundus effectus, Rosignol. *loc. cit. num.* 1. quod absolute posset pater indistincte, & sine ulla necessitate filium cuicumque voluerit vendere, sed barbara illa lex Romuli correcta est per textum *in leg.* Celsus, & *leg.* Si in Emptione §. Liberum *ff. de contr. Empt. leg. Liberis* §. *Si quis sciens ff. de liberorum caus.* (Ad rem *tit.* 14. *lib.* 4. *For. Reg. lex* 22. *tit.* 14. *p.* 7. Repete *add. novis. hisp. verb.* Alimenta) per quæ jura est absolute statutum, quod patres nequeant vendere, seu alienare filios, nec quisquam possit hominem liberum vendere.

Filius tamen Sacerdos non potest à patre vendi, 107
neque in extrema egestate famis, Surdus *de aliment. tit.* 8. *privil.* 38. *num.* 16. Barbosa *collect. ad leg.* 2. *num.* 8. *Cod. de patrib. qui fil. distrax.* Covarr. *lib.* 3. *variar. resol. cap.* 14. *num.* 4. Paschalis *de virib. patr. potest. part.* 1. *cap.* 1. *num.* 15. Molina *de justit. & jur. trat.* 2. *disp.* 33. *vers. Sciendum*, Azorius *part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 19. *quæst.* 6. *vers. Si verum roges*, Joann. Angel. Bossius *tract. de patria potest. cap.* 3. *num.* 9. & alii, qui omnes adducunt pro ratione privilegium concessum statui Sacerdotali, cui derogare nequit necessitas patris, cum venditio caderet in dedecus talis status. Nec filius, nec filia matrimonio copulati pos- 108
sunt à patre vendi ob necessitatem famis; Covarrubias *lib.* 3. *var. resol. cap.* 14. *num.* 4. & *seq.* Castrop. *de justitia trat.* 1. *disp. unica punct.* 9. *num.* 6. *vers.* At spectato; Molina *de justitia*, & *jur. tract.* 2. *dist.* 33. *vers.* Sciendum :: Azorius *Instit. mor. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 10. *vers.* Si iterum roges :: & alii; quamvis enim stando Juri communi filii, & filiæ per matrimonium non solvantur patria potestate, ✪ quia tamen venditio illorum caderet in detrimentum alterius conjugis, facultas parentum ad illam non extenditur. Nec etiam 109
filius emancipatus potest vendi à Patre ob necessitatem famis; Paschalis *de vir. patr. potest. part.* 1. *cap.* 1. *numer.* 13. Lesius *de justitia lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 17. Pinellus *in rubr. Cod. de bonis mater. part.* 2. *num.* 23. & alii magis communiter. Facultas enim concessa Patribus *in cit. leg.* 2. *Cod. de patr. qui filios distrax.* non est solum ratione sanguinis, sed etiam ratione patriæ potestatis, à qua sunt exempti filii legitime emancipati, per totum *in* §. *Admonendi Institut. quib. mod. jus patriæ potest. solv.* & *leg. Cum in adoptionibus*, *vers. Si vero in fin. Cod. de adopt.*

Inspecto Jure naturali in extrema necessitate fa- 110
mis potest filius vendi etiam à Matre & Avo. Filii

✪ Quod per matrimonium filii à patria potestate solvantur, quomodò à jure nostro discernatur, multoties animadvertitur (1).

(1) Vid. *verb.* Succesio ab intestato *in princip.*